

แบบจำลองสมการโครงสร้างของความไม่ยากจน

ประชาชนจังหวัดภูเก็ต

A STRUCTURAL EQUATION MODEL NON POVERTY OF PEOPLE IN PHUKET, THAILAND

วิศิษฐ์ ใจอาจ¹
บัณฑิต ผังนิรันดร์²
วิเชียร ศรีพระจันทร์³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลองสมการโครงสร้างของความไม่ยากจนของประชาชนในจังหวัดภูเก็ต กับข้อมูลเชิงประจักษ์ เก็บข้อมูลด้วยเทคนิคการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 508 คน ด้วยแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ พบว่า แบบจำลองมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2=356.81$, $df= 173$, $p\text{-value} = <.01$; $Relative\chi^2 = 2.00$; $GFI = .94$; $AGFI = .92$; $RMR = .032$; $SRMR = .050$; $RMSEA = .046$; $P\text{-Value for Test of Close Fit} = .85$; $NFI = .97$; $IFI = .98$; $CFI = .98$; $CN = 305.33$) ปัจจัยที่ส่งผลทางตรงต่อความไม่ยากจน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาภาคธุรกิจและโอกาสทางการศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลทางอ้อม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาภาคธุรกิจการดำเนินงานนโยบายท้องถิ่น ซึ่งส่งผลผ่านโอกาสทางการศึกษา

คำสำคัญ: ความยากจน ประชาชนจังหวัดภูเก็ต

Abstract

The objectives of this research were develop and fitting test between structural equation model of non poverty phuket people with empirical data, The data collection by stratified random sampling technique from 508 Phuket people by questionnaires 5-rating scale. The data were analyzed by Structural Equation Modeling (SEM) with statistic packet program. The findings revealed as follows. Hypothetical causal model and empirical data was consistency ($\chi^2=356.81$, $df= 173$, $p\text{-value} = <.01$; $Relative\chi^2 = 2.06$; $GFI = .94$; $AGFI = .92$; $RMR = .032$; $SRMR = .050$; $RMSEA = .046$; $P\text{-Value for Test of Close Fit} = .85$; $NFI = .97$; $IFI = .98$; $CFI = .98$; $CN = 305.33$). The factors that direct effect of non-poverty is participation in development with state organization and education opportunity. The factors that indirect affect of non-poverty is participation in development with state organization and implementing local policy and effect past education opportunity.

Keywords: Poverty, Phuket people

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

³ รองศาสตราจารย์ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทนำ

จังหวัดภูเก็ตนับได้ว่าเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศไทยตลอดระยะเวลา 20 ปี ที่ผ่านมาได้มีการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก เพราะมีการขยายตัวของกิจกรรมการท่องเที่ยว และกลุ่มธุรกิจที่เกี่ยวข้องมีการย้ายถิ่นของประชากรเพิ่มขึ้นมาอย่างต่อเนื่องโดยไม่สอดคล้องกับฐานทะเบียนราษฎร จึงทำให้ประชากรจริงไม่สอดคล้องกับข้อมูลของภาครัฐ ปัจจุบันส่งผลทำให้จังหวัดภูเก็ตเกิดการขาดแคลนสาธารณูปโภคหลายอย่าง (ศิริชัย ศิลปอาษา, 2556) มีความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของประชาชนในแต่ละเขตของจังหวัดสูงมาก โดยพื้นที่ที่ประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงที่สุดได้แก่ ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง คือ 10,435 บาท แต่พื้นที่ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยที่สุดได้แก่ ตำบลสาคร อำเภอกลาง คือ 4,698 บาท รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อเดือนของประชากรจังหวัดภูเก็ตแต่ละเขตพื้นที่ ปี พ.ศ. 2555

อำเภอเมือง	รายได้เฉลี่ย (บาท)	อำเภอ กระทุ้ง	รายได้เฉลี่ย (บาท)	อำเภอกลาง	รายได้เฉลี่ย (บาท)
1.ตลาดใหญ่	8,866	1.กะทู้	8,795	1.เทพกษัตรี	6,919
2.ตลาดเหนือ	10,435	2.ป่าตอง	10,129	2.ศรีสุนทร	5,651
3.เกาะแก้ว	9,020	3.กมลา	5,482	3.เชิงทะเล	7,406
4.รัชฎา	7,872			4.ป่าคลอก	5,164
5.วิชิต	9,392			5.ไม้ขาว	7,490
6.ฉลอง	8,362			6.สาคร	4,698
7.ราไวย์	8,590				
8.กะรน	9,823				

ที่มา: ชัยนันท์ ไชยเสน (2555, ออนไลน์)

ข้อมูลดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำทางรายได้ หรือปัญหาความยากจนที่เกิดขึ้นในจังหวัดเศรษฐกิจระหว่างเขตเทศบาลกับเขตชนบทที่มีช่วงต่างกันสูงสุดมากถึงร้อยละ 54.97 ทั้งๆ ที่ในปี พ.ศ.2554 จังหวัดภูเก็ตมีนักท่องเที่ยวมากถึง 6,097,200 คน สร้างรายได้ให้จังหวัดภูเก็ตประมาณ 94,006 ล้านบาท (ชัยนันท์ ไชยเสน, 2555) นอกจากนี้ความยากจนในมิติคุณภาพชีวิตตามนิยามของธนาคารโลกที่อธิบายว่า ความยากจนไม่ได้หมายความว่าความถึงมิติด้านรายได้แต่เพียงอย่างเดียว แต่หมายถึงมิติของการขาดโอกาสเข้าถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน การไม่มั่งคั่ง การตกอยู่ในความเสี่ยง ความหวาดกลัว (World Bank, 2008) ปัจจุบันก็นับได้ว่าในมิติดังกล่าวจังหวัดภูเก็ตก็กำลังประสบกับปัญหาดังกล่าวอยู่ การศึกษาข้อมูลของโครงการแก้ไขปัญหาความยากจนเชิงบูรณาการ ของอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต พบว่าประชาชนประสบกับปัญหาที่พักอาศัยของคนยากจน ปัญหาหนี้สินนอกระบบ มากที่สุด โดยพบว่า ประชากรส่วนหนึ่งไม่มีที่พักอาศัยเป็นของตนเอง มีรายได้น้อยจนกระทั่งไม่สามารถที่จะไปทำการกู้เงินในระบบมาใช้ได้ (โครงการแก้ไขปัญหาความยากจนเชิงบูรณาการ ของอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต, 2556) ในขณะเดียวกันก็พบว่า ข้อมูลของปี พ.ศ. 2553 ยังคงมีครัวเรือนที่ไม่มีไฟฟ้าใช้ในจังหวัดภูเก็ตมากถึง 731 ครัวเรือน แบ่งเป็นอำเภอเมือง 544 ครัวเรือน อำเภอกลาง จำนวน 187 ครัวเรือน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าใน เรื่อง โครงสร้างพื้นฐานแล้วยังคงมีครัวเรือนที่ยังเข้าไม่ถึงอีกเป็นจำนวนมาก (สำนักงานสถิติจังหวัดภูเก็ต, 2553)

นอกจากปัญหา เรื่อง สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานแล้วยังพบว่า ปัญหาด้านสถานการณ์หนี้ภาคครัวเรือนอันเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาความยากจนของประชากรจังหวัดภูเก็ตก็มีปัญหาเช่นเดียวกันโดยพบว่า ข้อมูล ปี พ.ศ. 2555 จังหวัดภูเก็ตสามารถช่วยเหลือให้ลูกหนี้นอกระบบจำนวน 387 ราย จากลูกหนี้ทั้งหมด 1,022 ราย คิดเป็นร้อยละ 38 ได้เข้าสู่กระบวนการเจรจาเพื่อยุติปัญหานั้นนอกระบบ โดยจำแนกเป็นลูกหนี้นอกระบบอำเภอกะทู้ จำนวน 93 รายจากจำนวนลูกหนี้ทั้งหมด 234 ราย คิดเป็นร้อยละ 87 และอำเภอกลาง จำนวน 273 รายจากจำนวนลูกหนี้ทั้งหมด 552 ราย คิดเป็นร้อยละ 64 (ศาลากลางจังหวัดภูเก็ต, 2556) ความยากจนในมิติความมั่งคั่งในชีวิตก็พบเช่นเดียวกันว่า ในจังหวัดภูเก็ตมีชนกลุ่มน้อยชาวมอแกน และอุรักลาโว้ยมากกว่า 1,177 คน ที่ประสบปัญหาการไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกิน เนื่องจาก

ถูกกลุ่มนายทุนนำที่ดินไปใช้ในธุรกิจการท่องเที่ยว รวมทั้งที่ดินมีราคาแพงไม่สามารถที่จะซื้อมาทำประโยชน์ในเชิงอาชีพได้ ทำให้คนกลุ่มดังกล่าวขาดความมั่นคงในชีวิตแม้ว่าจะอยู่ในจังหวัดเศรษฐกิจดั่งเช่นจังหวัดภูเก็ตก็ตามและเนื่องจากไม่มีที่ดินทำกินจึงทำให้ชนกลุ่มน้อยซึ่งเป็นผู้ยากจนในจังหวัดภูเก็ตกลุ่มหนึ่งดังกล่าวไม่สามารถเข้าถึงระบบของสาธารณูปโภค เช่น ระบบไฟฟ้า ประปา เป็นต้น และยังเข้าไปบุกรุกพื้นที่ของอุทยานฯ (มิตซุน, 2555) ข้อมูลดังกล่าว จึงจะพบได้ว่า จังหวัดภูเก็ตถึงแม้ว่าจะเป็นจังหวัดที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ รายได้ต่อหัวของประชาชนสูง แต่ก็ยังมีประชาชนอีกกลุ่มหนึ่งที่ยังพบกับปัญหาความยากจนอยู่ หากมีการศึกษาที่ชัดเจนแล้ว ก็จะส่งผลทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนเพื่อพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะทำการศึกษาดังกล่าวถึงสาเหตุสำคัญที่ส่งผลต่อความไม่ยากจนของประชากรในเขตเมือง โดยใช้จังหวัดภูเก็ตเป็นพื้นที่ศึกษา เนื่องจากมีบริบทที่เป็นทั้งเขตเมืองสำคัญของประเทศไทย รวมทั้งมีปัญหา เรื่อง ความยากจนของประชากร และแนวโน้มที่จะมีการย้ายถิ่นเข้ามาของแรงงานอีกเป็นจำนวนมาก เพื่อเป็นการนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวางแผนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาความยากจนดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาภาคการศึกษ การดำเนินงานนโยบายท้องถิ่น โอกาสทางการศึกษา และความไม่ยากจน ของประชาชนในจังหวัดภูเก็ต
2. เพื่อตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลองสมการโครงสร้างของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาภาคการศึกษ การดำเนินงานนโยบายท้องถิ่น โอกาสทางการศึกษา ที่ส่งผลต่อความไม่ยากจนของประชาชนในจังหวัดภูเก็ตกับข้อมูลเชิงประจักษ์
3. เพื่อศึกษาถึงค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรง และทางอ้อมของปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาภาคการศึกษ การดำเนินงานนโยบายท้องถิ่น โอกาสทางการศึกษาส่งผลต่อความไม่ยากจนของประชาชนในจังหวัดภูเก็ตในแบบจำลองสมการโครงสร้างที่ได้พัฒนาขึ้น

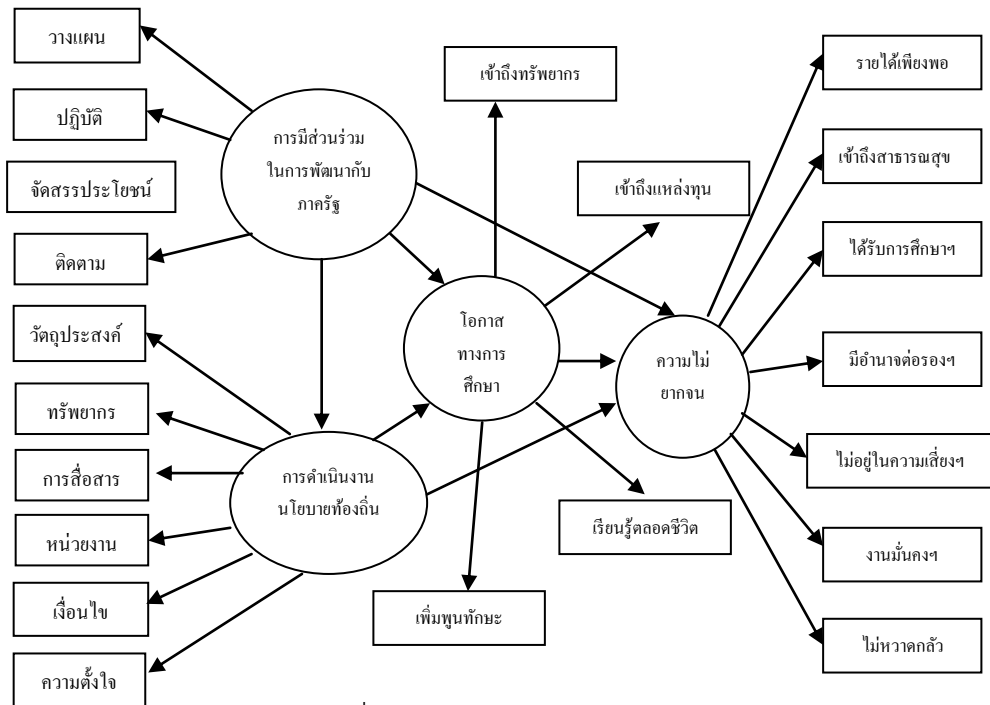
สมมติฐานการวิจัย

แบบจำลองสมการโครงสร้างของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาภาคการศึกษ การดำเนินงานนโยบายท้องถิ่น โอกาสทางการศึกษา ที่ส่งผลต่อความไม่ยากจนของประชาชนในจังหวัดภูเก็ต มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งเส้นทางอิทธิพลของตัวแปรที่ส่งผลต่อความไม่ยากจนของประชาชนในจังหวัดภูเก็ตมีดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาภาคการศึกษส่งผลทางตรงต่อการดำเนินงานนโยบายท้องถิ่น โอกาสทางการศึกษา และความไม่ยากจนของประชาชนในจังหวัดภูเก็ต
2. นโยบายท้องถิ่น ส่งผลทางตรงต่อโอกาสทางการศึกษาและความไม่ยากจนของประชาชนในจังหวัดภูเก็ต
3. โอกาสทางการศึกษาส่งผลทางตรงต่อความไม่ยากจนของประชาชนในจังหวัดภูเก็ต

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะหาปัจจัยที่ส่งผลต่อความไม่ยากจนของประชาชนในจังหวัดภูเก็ต ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความยากจนของธนาคารโลก World Bank (2008) ที่ได้เสนอว่า ความยากจนมีมูลเหตุมาจากหลายปัจจัย โดยเฉพาะการไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจของภาครัฐเพื่อกระจายทรัพยากรของประเทศให้กับคนส่วนใหญ่ของประเทศ การดำเนินงานตามนโยบายของหน่วยงานท้องถิ่นที่ไม่มีประสิทธิภาพ และการขาดโอกาสทางการศึกษา ซึ่งนำไปสู่การได้งานทำที่ไม่มีน่ง มีรายได้ที่ไม่เพียงพอกับรายได้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Khana, Murrayb, & Barnes (2002) เสนอ จามริก และคนอื่น ๆ (2543) และนิธิ เอียวศรีวงศ์ (2543) อคิน รพีพัฒน์ (2542) ที่อธิบายถึงมูลเหตุของความยากจนว่า มาจากการไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของภาครัฐ จึงทำให้ผู้มีอำนาจซึ่งเป็นคนส่วนน้อยของสังคม เป็นชนชั้นนำ กำหนดนโยบายที่ไม่ได้เอื้อประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ของประเทศ ไม่นำไปสู่การแก้ปัญหาความยากจน สอดคล้องกับแนวคิดของ Robson (1953) และ Vanhove (1999) ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานตามนโยบายท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ เพราะหน่วยงานส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมาก หากการดำเนินงานมีประสิทธิภาพ ภายใต้ระบบการกระจายอำนาจที่ดี ก็ย่อมที่จะทำให้การดำเนินงานนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจน การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี สอดคล้องกับแนวคิดของ Ida (2003) และ Flora F Tien (1996) ได้อธิบายว่าการได้รับโอกาสทางการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในระบบและนอกระบบของประชาชน จะส่งผลต่อระดับการมีรายได้ที่ดี และการมีงานทำที่มั่นคง ซึ่งนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจนในระยะยาว จากแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยกำหนดเป็นแผนภาพประกอบกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

บททวนวรรณกรรม

ในงานวิจัยครั้งนี้จึงได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความยากจนเพื่อมาอธิบายความไม่สบายใจ เนื่องจาก แนวคิดความไม่สบายใจไม่มีโดยตรง การทบทวนเอกสารและวรรณกรรมพบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาภาคีรัฐกับความยากจน ซึ่งแนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างความยากจนเรื่องจริงและการพัฒนาในเชิงนโยบายชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจของภาครัฐกับการกระจายทรัพยากรทางสังคมโดยแนวคิดดังกล่าวอธิบายว่า สาเหตุของความยากจนนั้นมีพื้นฐานสำคัญมาจากการที่ประชาชนขาดการเข้าไปมีส่วนร่วมกับการกำหนดนโยบายทางการเมืองการปกครอง เพราะว่า นโยบายการเมืองการปกครองเป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้การกำหนดนโยบายเป็นไปเพื่อให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรทางสังคมอย่างเป็นธรรมมากที่สุด ตัวอย่างที่เห็นชัดเจนมากที่สุด คือ ในประเทศสังคมนิยมที่พบว่า การกำหนดนโยบายไม่ได้เอื้อต่อประชาชนส่วนใหญ่แต่จะเอื้อประโยชน์ให้กับคนบางกลุ่มเพียงเท่านั้น (Hulme, 2003; Klasen, 2008; Kraay, 2006) นอกจากนี้ยังพบว่า การดำเนินงานนโยบายท้องถิ่นส่งผลต่อความยากจน ซึ่ง Robson (1953) และ Vanhove (1999) เสนอในทิศทางเดียวกันว่า การดำเนินงานนโยบายท้องถิ่นโดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนานั้นจะ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ขาดการเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพราะว่า ยังขาดความเข้าใจในรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งส่งผลทำให้กระบวนการดำเนินงานตามนโยบายท้องถิ่นขาดประสิทธิภาพ มีการทุจริตในระดับสูง และท้ายที่สุดก็จะส่งผลต่อความยากจนของประชาชน หากการดำเนินงานด้านนโยบายท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนแล้วก็จะส่งผลทำให้เกิดการกระจายทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขปัญหาคุณภาพชีวิตได้ นอกจากนี้ยังพบว่า โอกาสทางการศึกษาส่งผลต่อความยากจน Bloom, Canning และ Chan (2006) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับความยากจน พบว่า ในประเทศที่ประชาชนมีการศึกษาสูง โดยเฉพาะในสาขาวิศวกรรมศาสตร์ หรือวิทยาศาสตร์ มานั้นก็มีความสัมพันธ์กับความยากจนเพราะว่า คนกลุ่มนี้จะเป็นผู้ที่สร้างโอกาสในการทำงานให้กับคนอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมากในประเทศ โดยเฉพาะการได้รับโครงการใหญ่ก็จะส่งผลทำให้เกิดการจ้างงานขึ้นภายในประเทศ นอกจากนี้แล้วยังพบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาภาคีรัฐ และการดำเนินงานนโยบายท้องถิ่น ส่งผลโดยตรงต่อโอกาสทางการศึกษา เพราะว่าระบบการศึกษาที่ดีจะต้องได้รับการผลักดันในระดับ

นโยบาย เพราะมีการลงทุนสูง รวมทั้งท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญในการผลักดันร่วมด้วย (Dercon, & Shapiro, 2007; Yaqub, 2000)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ได้นำเทคนิคการวิจัยแบบการพัฒนาแบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model, SEM) ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการวิจัยแบบย้อนรอยหาสาเหตุความสัมพันธ์ (Casual Relation Research) มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อพัฒนาและตรวจสอบความตรงของแบบจำลองสมการโครงสร้างของความยากจนของประชาชนในจังหวัดภูเก็ต เมื่อได้บทวนเอกสารและวรรณกรรมแต่ละตัวแปรแล้วจึงได้ดำเนินการกำหนดนิยามปฏิบัติการ และสร้างข้อคำถามสำหรับวัดตัวแปรที่ทำการศึกษานี้ในแบบจำลองสมการโครงสร้าง ดำเนินการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Questionnaire 5 level) ด้วยการสร้างข้อคำถามจากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องด้วยการปรึกษาอย่างใกล้ชิดกับอาจารย์ที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญในพนธ์หลัก และทำการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามด้วยการ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ด้วยเทคนิคการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า .60 ขึ้นไป นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน เพื่อทำการหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discriminate power) ด้วยวิธีการหาค่าสหสัมพันธ์คะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total correlation) โดยเลือกข้อที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับคะแนนรายข้อมากกว่า .20 ขึ้นไป และการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยเทคนิคการหาค่าความสอดคล้องภายใน (Internal consistency) จากการหาค่าอัลฟ่าตามแนวทางของคอนบาค (Cronbach alpha) โดยถือว่าแบบสอบถามที่มีค่า Cronbach Alpha เกินกว่า .70 ขึ้นไปมีความเชื่อมั่นยอมรับได้ ดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงตามที่ได้กำหนดวิธีการสุ่มไว้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ต จำนวน 508 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา การหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดำเนินการตรวจสอบความตรงของแบบจำลองสมการโครงสร้างว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ และตรวจสอบเส้นทางสัมประสิทธิ์อิทธิพล ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ผลการวิจัย

1. ตัวแปรที่ทำการศึกษานี้แบบจำลองมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.49 - 2.79 โดยพบว่า ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ โอกาสทางการศึกษา (oppo) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.79 รองลงมาคือ การดำเนินงานนโยบายท้องถิ่น (policy) ความไม่ยากจนของประชาชนในจังหวัดภูเก็ต (poverty) และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาภาคีรัฐ (parti) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.75, 2.69 และ 2.48 ตามลำดับ (เกณฑ์ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง น้อยที่สุด; 1.81 – 2.60 หมายถึง น้อย; 2.61 -3.40 หมายถึง ปานกลาง; 3.41 – 4.20 หมายถึง มาก 4.21 – 5.00 หมายถึง มากที่สุด) รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายของตัวแปรที่ทำการศึกษานี้แบบจำลอง (n = 508)

ตัวแปรสังเกต (Observation Var.)	Mean	St.Dev.	ความหมาย
1.ความไม่ยากจนของประชาชนในจังหวัดภูเก็ต(poverty)	2.69	.43	ปานกลาง
2.การมีส่วนร่วมในการพัฒนาภาคีรัฐ (parti)	2.48	.70	น้อย
3.การดำเนินงานนโยบายท้องถิ่น (policy)	2.75	.58	ปานกลาง
4.โอกาสทางการศึกษา(oppo)	2.79	.60	ปานกลาง

2. แบบจำลองสมการโครงสร้างที่ได้พัฒนาและปรับแก้แล้ว (Adjusted model) มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าสถิติที่ทดสอบได้ คือ $\chi^2=356.81$, $df= 173$, $p\text{-value} = <.01$; $\text{Relative}\chi^2 = 2.00$; $\text{GFI} = .94$; $\text{AGFI} = .92$; $\text{RMR} = .032$; $\text{SRMR} = .050$; $\text{RMSEA} = .046$; $\text{P-Value for Test of Close Fit} = .85$; $\text{NFI} = .97$; $\text{IFI} = .98$; $\text{CFI} = .98$; $\text{CN} = 305.33$ ซึ่งผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ (Joreskog; &Sorbom. 1996:121-122) และเมื่อตรวจสอบการประมาณค่าพารามิเตอร์สัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัวแปรแฝงที่ทำการศึกษาในแบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural model) พบว่า

2.1 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาภาคีรัฐส่งผลทางตรงต่อความไม่ยากจนของประชาชนในจังหวัดภูเก็ตที่ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .52 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และส่งผลทางอ้อมผ่านการดำเนินงานนโยบายท้องถิ่น และโอกาสทางการศึกษา ที่ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .15 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 การดำเนินงานนโยบายท้องถิ่น ไม่ได้ส่งผลทางตรงต่อความไม่ยากจนของประชาชนในจังหวัดภูเก็ต แต่ส่งผลทางอ้อมผ่านโอกาสทางการศึกษาที่ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .19 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 โอกาสทางการศึกษาส่งผลทางตรงต่อความไม่ยากจนของประชาชนในจังหวัดภูเก็ตที่ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .26 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

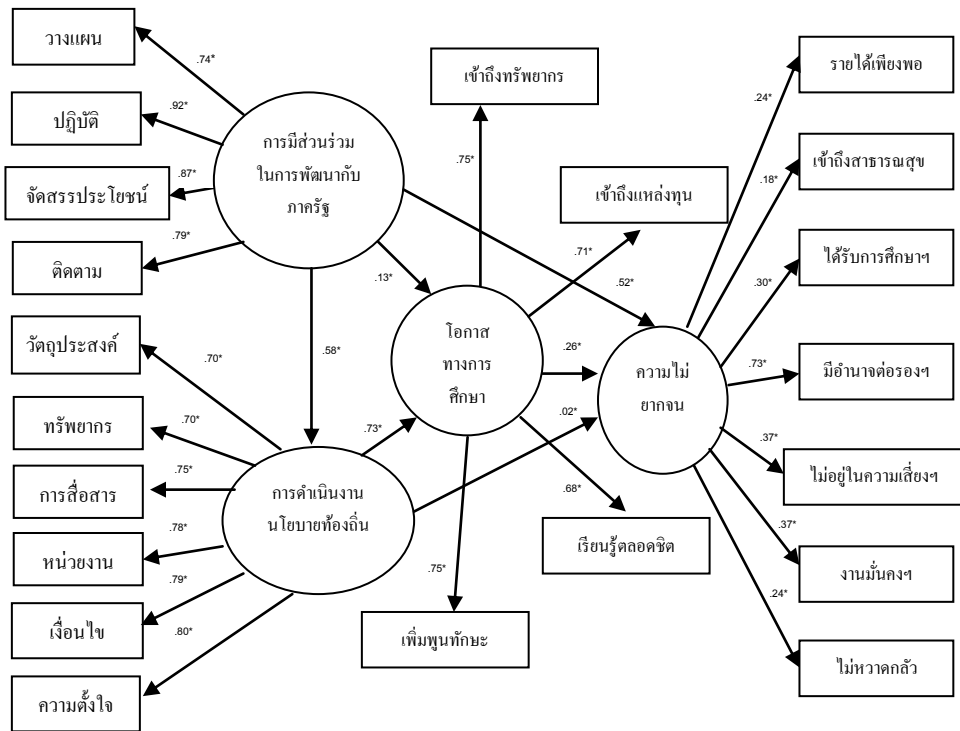
ตารางที่ 3 แสดงผลการประมาณค่าพารามิเตอร์ของสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรง (Direct effect) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect effect) และอิทธิพลโดยรวม (Total effect) จากแบบจำลองสมการปรับแก้ (n=508)

ตัวแปรตาม	R ²	อิทธิพล	ตัวแปรอิสระ		
			โอกาสทางการศึกษา(oppo)	การดำเนินงานนโยบายท้องถิ่น (policy)	การมีส่วนร่วมในการพัฒนาภาคีรัฐ (parti)
ความไม่ยากจนของประชาชนในจังหวัดภูเก็ต(poverty)	.50	ทางตรง	.26* (2.02)	.02(0.16)	.52* (3.97)
		ทางอ้อม	-	.19*(1.99)	.15* (2.92)
		โดยรวม	.26*(2.02)	.21* (2.57)	.67* (4.32)
การดำเนินงานนโยบายท้องถิ่น policy	.36	ทางตรง	-	-	.58*(11.16)
		ทางอ้อม	-	-	-
		โดยรวม	-	-	.58* (11.16)
โอกาสทางการศึกษา (oppo)	.66	ทางตรง	-	.73* (11.15)	.13*(2.80)
		ทางอ้อม	-	-	.42*(9.13)
		โดยรวม	-	.73* (11.15)	.56* (10.78)

$\chi^2=356.81$, $df= 173$, $p\text{-value} = <.01$; $\text{Relative}\chi^2 = 2.06$; $\text{GFI} = .94$; $\text{AGFI} = .92$; $\text{RMR} = .032$;
 $\text{SRMR} = .050$; $\text{RMSEA} = .046$; $\text{P-Value for Test of Close Fit} = .85$;
 $\text{NFI} = .97$; $\text{IFI} = .98$; $\text{CFI} = .98$; $\text{CN} = 305.33$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บคือค่าสถิติทดสอบ t หากพบว่า ไม่อยู่ในช่วง -1.96 – 1.96 แสดงว่าค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาพที่ 2 แสดงแบบจำลองสมการโครงสร้างของความไม่ยากจนประชาชนจังหวัดภูเก็ต

สรุปและอภิปรายผล

แบบจำลองสมการโครงสร้างของการมีส่วนร่วมในการพัฒนากับภาครัฐ การดำเนินงานนโยบายท้องถิ่น โอกาสทางการศึกษาที่ส่งผลต่อความไม่ยากจนของประชาชนในจังหวัดภูเก็ต ที่ได้พัฒนาขึ้นมานั้น เส้นทางแต่ละเส้นทางความสัมพันธ์มีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน ผลการพัฒนาแบบจำลอง พบว่า ปัจจัยหลักสำคัญที่เป็นพื้นฐานในการแก้ไขปัญหาความยากจนคือ การเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนากับภาครัฐ เพราะว่า การเข้าไปมีส่วนร่วมนั้น จะทำให้หัวใจสำคัญของการพัฒนา ซึ่งได้แก่ การกำหนดนโยบาย หรือทิศทางที่ใช้งบประมาณในโครงการต่าง ๆ ที่เป็นภาวของประชาชน เป็นไปตามทิศทาง และความต้องการที่แท้จริงของประชาชน ซึ่งเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาย่อมหมายถึงการเพิ่มพูนคุณภาพชีวิตของประชาชน หรือการแก้ไขปัญหาความยากจน หากนโยบายเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องแล้ว ย่อมที่จะส่งผลทำให้งบประมาณที่มีอยู่เป็นจำนวนมากของจังหวัดภูเก็ตสามารถที่จะตอบสนองความต้องการของประชาชนในจังหวัดภูเก็ตได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Hulme (2003) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความยากจนของประเทศกำลังพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งได้เสนอแนวคิดไว้ว่า ความยากจนมีหลายมิติ แล้วแต่จะมองและให้ความสำคัญในมิติใด แม้แต่ในประเทศที่พัฒนาแล้ว มีโครงสร้างพื้นฐานที่ดีเยี่ยมก็ยังพบกับปัญหาความยากจนที่เกิดขึ้นในเขตเมือง พื้นฐานหลักของการแก้ไขปัญหาความยากจนนั้น คือ การขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนากับภาครัฐ ประชาชนขาดอำนาจที่จะต่อรองผลประโยชน์กับนักการเมือง ยินยอมให้นักการเมืองใช้งบประมาณภาวในทางที่ก่อให้เกิดกับพวกพ้อง มากกว่าคนส่วนใหญ่ของสังคม กระบวนการมีส่วนร่วมนั้นจะเป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้การจัดสรรทรัพยากรทางสังคมเป็นไปอย่างยุติธรรม และตอบสนองความต้องการของประชาชนได้มากที่สุด ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนคือประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติเป็นจำนวนมาก เช่น น้ำมัน จะเห็นได้ว่าหากมีการจัดสรรทรัพยากรที่ดี ก็จะทำให้ประชาชนส่วนใหญ่เข้าถึงทรัพยากรได้มากกว่า แม้ว่าครัวเรือนจะมีสมาชิกครอบครัวมากก็ตาม หรือมีการศึกษาหน่อยก็ตาม แต่ประชาชนเหล่านั้นก็ยังสามารถมีงานทำที่เหมาะสมตามอัตภาพ ซึ่งบริบทของจังหวัดภูเก็ตที่จะต้องให้ความสำคัญกับ เรื่อง การสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการปกครองให้มากขึ้น โดยเฉพาะการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวสารเพื่อกระตุ้นความสนใจของประชาชน หากเกิด

ความตระหนักแล้ว ก็ยอมที่จะผลักดันให้ประชาชนเข้าไปนำเสนอปัญหา และความต้องการแก้ภาคการปกครองได้ อันจะนำมาสู่การแก้ไขปัญหาคอนกรีตได้

นอกจากนี้แล้ว Justino, & Litchfield (2004) ที่ได้ยืนยันถึงความเกี่ยวข้องกับระหว่างการเมืองที่มีส่วนร่วมทางการเมืองกับการแก้ไขปัญหาคอนกรีต เขาได้ทำการศึกษาด้านพลวัตความยากจนในประเทศเวียดนาม พบว่า ผลจากการปรับโครงสร้างทางการค้าของประเทศ ทำให้สัดส่วนครัวเรือนที่ยากจนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง เพราะว่าโครงสร้างทางการค้าแบบเดิมเน้นมุ่งเน้นให้เฉพาะกลุ่มนายทุนเท่านั้นที่จะสามารถมีอำนาจต่อรองทางการค้าในระดับระหว่างประเทศได้ แต่เมื่อระบบการเมืองเปลี่ยนแปลงไป มีตัวแทนของชนชั้นกลางเข้าไปเป็นนักการเมืองมากยิ่งขึ้นก็ส่งผลทำให้แนวทางในการกำหนดนโยบายทางการค้าเอื้อให้ประโยชน์กับชนชั้นกลางมากขึ้น ดังจะเห็นได้ว่า คนชั้นกลาง (Middle class) ในประเทศเวียดนามมีจำนวนที่เพิ่มมากขึ้นอย่างก้าวกระโดด ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ยิ่งคนชั้นกลางได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากเท่าใด ก็ยอมที่จะทำให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจนั้น มีการปรับโดยอำนาจของรัฐให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนผู้มีอิทธิพลในการกำหนดนโยบายมากเท่านั้น บริบทจังหวัดภูเก็ตก็เช่นเดียวกัน หากประชาชนส่วนใหญ่เข้าไปมีส่วนร่วมแล้วนโยบายที่เกิดขึ้นก็ยอมที่จะเอื้อต่อการแก้ไขปัญหาคอนกรีตให้กับคนส่วนใหญ่ได้เช่นเดียวกัน เช่นเดียวกับแนวคิดของนักวิชาการอาวุโสของไทย ประเวศ วะสี (2543) ที่อธิบายถึงสาเหตุของความยากจนไว้ว่าเกิดจากโครงสร้างทางสังคมที่มีลักษณะเอาเปรียบคนยากจน เพราะว่าโครงสร้างทางกฎหมายให้อำนาจกับคนที่มิใช่ฐานะที่ดีกว่ามากกว่าคนยากจน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสภาพของนโยบายระดับประเทศที่พบว่า คนยากจนไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางในเชิงนโยบาย จึงส่งผลทำให้แนวนโยบายระดับประเทศเอื้อประโยชน์แก่คนที่มิใช่ฐานะดีกว่า แสดงให้เห็นถึงการขาดการเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของคนยากจนกับภาครัฐ เช่นเดียวกับ เสน่ห์ จามริก และ คนอื่นๆ (2543) และนิธิ เอียวศรีวงศ์ (2543) ที่อธิบายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความยากจนกับการมีส่วนร่วมของประชาชนสรุปได้ว่า ปัญหาคอนกรีตเกิดจากโครงสร้างทางสังคมและนโยบายในการพัฒนาที่มีการจัดสรรเอื้อไปยังคนที่มิใช่ฐานะดีกว่า ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของคนยากจนที่มีอยู่น้อยมากในสังคมไทย หรือแทบจะไม่มีเลย เพราะว่าการเมืองส่วนใหญ่ล้วนแต่เป็นคนที่มิใช่ฐานะทางเศรษฐกิจ และประชาชนส่วนใหญ่ที่มีฐานะยากจนก็ขาดอำนาจต่อรองที่จะทำให้เกิดการผลักดันในเชิงนโยบายที่เป็นประโยชน์เพื่อกลุ่มของตนเอง เช่นเดียวกับ ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และคนอื่นๆ (2545) ที่อธิบายว่าสังคมไทยเป็นสังคมเกษตร ยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของภาครัฐ จึงทำให้ มีแต่เฉพาะคนที่มิใช่ฐานะทางเศรษฐกิจดีเท่านั้นที่เข้าไปเป็นนักการเมือง เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วก็จะส่งผลกระทบต่อข้อกำหนดนโยบายการพัฒนาที่มุ่งเน้นการตอบสนองประโยชน์สูงสุดให้กับกลุ่มคนที่มิใช่ฐานะทางเศรษฐกิจดีมากกว่าคนยากจน

ในระดับท้องถิ่นของจังหวัดภูเก็ตนั้นก็พบต่อไปว่า การมีส่วนร่วมนั้นจะส่งผลโดยตรงทำให้การดำเนินงานนโยบายท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การมีส่วนร่วมจะเป็นตัวผลักดันให้นักการเมืองท้องถิ่น มีการปรับตัวในด้านนโยบายอยู่ตลอดเวลา จากการเรียกร้อง และการตรวจสอบของประชาชน ประเด็นดังกล่าวนี้ Klasen (2008) อธิบายว่าสาเหตุที่ทำให้เกิดความยากจนก็คือ การที่ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของหน่วยงานภาครัฐอย่างเต็มที่ ซึ่งจะส่งผลทำให้เกิดผลกระทบต่าง ๆ ตามมาอย่างมากมาย เช่น เมื่อไม่มีส่วนร่วมแล้วก็จะส่งผลทำให้การปฏิบัติงาน หรือการกำหนดนโยบายของภาครัฐไม่ได้เป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างเต็มที่ เมื่อไม่มีการกระจายทรัพยากรแล้วก็จะทำให้โอกาสเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพลดน้อยลง และในที่สุดแล้ว เมื่อประชาชนขาดการศึกษาจะส่งผลสำคัญทำให้ขาดโอกาสทางด้านเศรษฐกิจ การมีงานทำ และเกิดปัญหาคอนกรีตเรื่องรังในที่ที่สุด การดำเนินนโยบายไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะร่วมผลักดันปัญหาคอนกรีตได้

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนากับภาครัฐเป็นกระบวนการสำคัญในระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางเชิงนโยบายที่ตอบสนองกับความต้องการจำเป็นของตนเอง (Beierle, & Cayford, 2002) และเมื่อประชาชนได้มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมกับภาครัฐแล้วก็จะส่งผลสำคัญทำให้เกิดความรู้สึกว่า ทรัพยากรทางสังคมนั้นเป็นของตนเองด้วย การที่จะใช้งบประมาณในการดำเนินงานในนโยบาย หรือโครงการต่างๆ จะต้องมีส่วนร่วมให้ได้มากที่สุด (Forss, 2005) ความรู้สึกต่อการเป็นเจ้าของจากการมีส่วนร่วมนี้ Frewer และ Rowe(2005) อธิบายว่าเป็นผลสืบเนื่องมาจากการเข้าไปมีส่วนร่วมในโครงสร้างระดับมหภาค ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของทรัพยากรร่วมกันทั้งประเทศ ซึ่งจะโน้มนำให้เกิดการเข้าไปมีส่วนร่วมในการผลักดันทำให้นโยบายในระดับต่าง ๆ

เป็นไปตามแผนการดำเนินงานตามที่กำหนดไว้ ซึ่งลักษณะดังกล่าวจะมีโอกาสเกิดขึ้นในประเทศที่พัฒนาแล้วมากกว่าประเทศกำลังพัฒนา แนวคิดดังกล่าวสามารถนำมากำหนดเป็นทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างกรมมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับภาครัฐกับการดำเนินงานนโยบายท้องถิ่น

นอกจากนี้แล้วก็ยัง พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนามักภาครัฐยังส่งผลต่อการมีโอกาสทางการศึกษาที่เพิ่มขึ้นของประชาชนในจังหวัดภูเก็ต ซึ่งแสดงให้เห็นถึงอำนาจในการเรียกร้องด้านนโยบายที่ชัดเจนทางด้านการศึกษาของประชาชน โดยเฉพาะการศึกษาในระบบและการศึกษตามอัธยาศัย ที่จะต้องอาศัยการขับเคลื่อนจากระดับนโยบาย ซึ่งจะเป็นไปได้ก็ต่อต้องมีผู้นำเสนอ หากปล่อยให้เพียงแต่หน่วยงานภาครัฐกำหนดนโยบายเองแล้ว ก็ย่อมที่จะทำให้นโยบายด้านการศึกษาเกิดขึ้นน้อย ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดให้มากขึ้นในผลการวิจัยของ Yaqub (2000) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับพลวัตความยากจนได้อธิบายว่า โอกาสทางการศึกษาจะเป็นจุดเปลี่ยนที่ทำให้หลุดพ้นจากความยากจน ซึ่งภาครัฐต้องมีควมชัดเจนในการกำหนดทิศทางการศึกษาโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลัก ซึ่งแสดงว่าหากประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมมากขึ้นก็จะยิ่งทำให้มีโอกาสเข้าถึงการศึกษามากขึ้นเท่านั้น สอดคล้องกับแนวคิด Justino และ Litchfield (2004) ได้กล่าวถึงประเทศเวียดนามว่า ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมผลักดันให้เกิดนโยบายกระจายโอกาสทางการศึกษาสูง จึงส่งผลทำให้ประชาชนได้มีโอกาสในการศึกษาสูงตามไปด้วย และทำให้ความยากจนลดน้อยลงกว่าก่อนที่มีนโยบายดังกล่าว เช่นเดียวกับจังหวัดภูเก็ต ที่ปัจจุบัน พบว่า มีหลายหน่วยงานได้เข้ามาเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาทั้งในระบบ และนอกระบบเป็นจำนวนมาก มีสถาบันการศึกษาเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก รวมทั้งการฝึกอบรมอาชีพต่าง ๆ ก็มีเป็นจำนวนมาก ซึ่งนับได้ว่าเป็นมูลเหตุสำคัญในการแก้ไขปัญหาความยากจน

ทั้งนี้หากโอกาสทางการศึกษาของประชาชนในจังหวัดภูเก็ตเพิ่มขึ้นแล้ว อันเป็นสาเหตุมาจากการมีส่วนร่วมของประชาชน และการกำหนดดำเนินงานตามนโยบายท้องถิ่นก็จะส่งผลทำให้ประชาชนหลุดพ้นการแก้ไขปัญหาความยากจนได้ เพราะว่า การศึกษาเป็นการเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพ และการเพิ่มพูนความรู้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เป็นการเพิ่มอำนาจต่อรองของประชาชน สอดคล้องกับรายงานการศึกษาของธนาคารโลก (World Bank, 2008) ซึ่งให้เห็นอย่างชัดเจนว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนของโอกาสทางการศึกษาของประชาชนในประเทศกับความยากจนมีความสัมพันธ์กัน โดยในประเทศที่พัฒนาแล้ว ดังเช่น ยุโรป อเมริกา ญี่ปุ่น เป็นต้น จะ พบว่า โอกาสทางการศึกษาของประชาชนในประเทศมีสูงมาก ทั้งการศึกษาที่เป็นระบบและนอกระบบ เพราะว่าโอกาสทางการศึกษานำมาซึ่งการมองเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพที่มีมั่นคงซึ่งส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาความยากจน แต่ในขณะเดียวกับประเทศด้อยพัฒนาดังเช่นประเทศในทวีปแอฟริกาจะพบได้อย่างชัดเจนว่า ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศที่มีฐานะยากจนจะไม่สามารถเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาได้ มีมหาวิทยาลัยจำนวนน้อย ประชาชนขาดแคลนเงินทุนสำหรับการศึกษาเป็นต้น สอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการชาวไทย หวน พิณพูนทรัพย์ (2554) ที่ได้เสนอว่า โอกาสทางการศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างยิ่งยั้ง รัฐบาลต้องเน้นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาในทุกระดับให้ประชาชนเข้าถึงการศึกษามากที่สุด และเมื่อประชาชนมีการศึกษาแล้วก็ย่อมที่จะทำให้มีโอกาสในการหางานที่มีความมั่นคงได้ เช่นเดียวกับแนวคิดของ Bloom, Canning, & Chan (2006) ที่ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับความยากจน พบว่า ในประเทศที่ประชาชนมีการศึกษาสูง โดยเฉพาะในสาขาวิศวกรรมศาสตร์ หรือวิทยาศาสตร์ มากนั้นก็มีความสัมพันธ์กับความยากจน เพราะว่า คนกลุ่มนี้จะเป็นผู้ที่สร้างโอกาสในการทำงานให้กับคนอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมากในประเทศ โดยเฉพาะการได้รับโครงการใหญ่ก็จะส่งผลให้เกิดการจ้างงานขึ้นภายในประเทศได้ นอกจากนี้ Flora F Tien (1996) ได้ทำการวิจัยในประเทศไต้หวันในช่วงปี ค.ศ. 1960-1970 พบว่า นโยบายทางด้านการศึกษารัฐบาลมีผลต่อการมีงานทำของประชาชนเป็นอย่างมาก เพราะเน้นให้ประชาชนเรียนในสาขาวิชาที่ขาดแคลน เพื่อป้อนบุคคลเหล่านั้นเข้าสู่ตลาดแรงงาน รวมทั้งรัฐบาลยังมีการสร้างแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้ประชาชนทุกระดับได้เข้าถึงโอกาสในการแสวงหาความรู้ มีการเชื่อมต่อบริบบินเตอร์เน็ตทั่วประเทศ ซึ่งเป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับประชาชนได้เป็นอย่างดี

ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าแบบจำลองสมการโครงสร้างของการมีส่วนร่วมในการพัฒนามักภาครัฐ การดำเนินงานนโยบายท้องถิ่น โอกาสทางการศึกษา ที่ส่งผลต่อความไม่ยากจนของประชาชนในจังหวัดภูเก็ตที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมานั้น สามารถที่จะอธิบายในบริบทของจังหวัดภูเก็ตได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีโครงการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยใช้แกนนำชุมชนเป็นผู้นำในการฝึกอบรมเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ให้กับประชาชนใน
2. ควรมีการจัดการฝึกอบรมระยะสั้นเกี่ยวกับการประกอบอาชีพให้กับประชาชนนอกเขตเทศบาลได้เรียนรู้เป็นประจำ เพื่อเป็นการเพิ่มทักษะในการประกอบอาชีพ และการหารายได้เสริม
3. ควรมีการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการรายรับ – รายจ่าย ของหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการตรวจสอบอย่างกว้างขวางในชุมชนจังหวัดภูเก็ต

เอกสารอ้างอิง

- โครงการแก้ไขปัญหาความยากจนเชิงบูรณาการ ของอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต. (2556). *โครงการการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยของคนจน โครงการการแก้ไขปัญหาหนี้สินนอกระบบ*. ค้นจาก <http://www.amphoe.com/menu.php?mid=10&am=450&pv=40>
- ชัยนันท์ ไชยเสน. (2555). *ประเด็นท้าทายด้านการท่องเที่ยว จ.ภูเก็ต ปี 2555*. ค้นจาก <http://www.rum.psu.ac.th/index.php/social/82-travel-faculty/84-phuket-55>
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และคนอื่นๆ. (2545). *คนไทยในมิติทางสังคม*. กรุงเทพฯ : เอดิชั่นเพรสโปรดักส์ จำกัด
- นิธิ เอียวศรีวงศ์.(2543). *ความยากจนในทัศนะของนักวิชาการและองค์กรคนจน*. ค้นจาก Available: <http://www.probation.go.th>
- ประเวศ วะสี. (2543). *นโยบายเพื่อคนจนในชีวิตชุมชน*. ค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2551, จาก <http://www.probation.go.th>
- มติชน. (2555). *มท.รับลูกนายกฯ เร่งแก้ปัญหาที่ทำกินหลังชาวภูเก็ตร้องเรียน*. มติชน, วันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2555
- ศิริชัย ศิลปะอาษา. (2556). *หอการค้าจังหวัดภูเก็ต ปี 2554-2555*. ค้นจาก <http://www.phuketchamber.com/index.php?lay=show&ac=article&id=539312152>
- ศาลากลางจังหวัดภูเก็ต (2556). *จังหวัดภูเก็ตนำหนี้สินนอกระบบเข้าสู่กระบวนการเจรจา 500 ราย*. ค้นจาก <http://www.deephuket.com/forum/138>
- เสน่ห์ จามริกและคนอื่นๆ. *คลังสมองคนจน*. (2543). ค้นจาก Available: <http://www.probation.go.th>
- สำนักงานสถิติจังหวัดภูเก็ต. (2553). *จำนวนประชากรจากการทะเบียน อัตราการเปลี่ยนแปลง และความหนาแน่นของประชากร จำแนกเป็นรายอำเภอ พ.ศ. 2549 – 2553*. ค้นจาก http://phuket.nso.go.th/nso/project/search/result_by_department.jsp
- หวน พิณรุฬพันธ์. (2554). *การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา*. ค้นจาก <http://www.scribd.com/doc/76573227/>
- อคิน ทรัพย์พัฒน์. (2542). *ความยากจนในทัศนะของนักวิชาการและองค์กรคนจน*. ค้นจาก Available: <http://www.probation.go.th> วันที่ 15/ ก.พ./ 51
- Beierle, T. C. & Cayford, J. (2002). *Democracy in Practice: Public Participation in Environmental Decisions*. Washington DC: Resources for the Future.
- Bloom, D, Canning, D, & Chan, K. (2006). *Higher Education and Economic Development in Africa*. Washington: World Bank, Washington, D.C.
- Dercon, S., & Shapiro, J. (2007). *Moving on, Stay Behind, Getting Lost: Lessons on Poverty Mobility from Longitudinal Data*. ESRC Global Poverty Research Group.
- Flora F Tien. (1996). Higher education reform in Taiwan: History, development and the university act. *American Asian Review*, 14, 35-57.
- Frewer, L. J., & Rowe, G. (2005). *Evaluating Public Participation Exercises: Strategic and Practical Issues*. In Organisation for Economic Co-Operation and Development (Ed.), *Evaluating Public Participation in Policy Making* (pp. 85 – 108). Paris: OECD Publication.

- Fors, K. A. (2005). *An Evaluation Framework for Information, Consultation and Public Participation*. In Organisation for Economic Co-Operation and Development (Ed.), *Evaluating Public Participation in Policy Making* (pp. 41 – 84). Paris: OECD Publications.
- Hulme, D. (2003). Chronic Poverty and Development Policy: An introduction. *World Development*, 31(3): 399–402.
- Ida. J. T (2003). Differences in economic development in rural regions of advanced countries: an overview and critical analysis of theories. *Journal of Rural Studies*, 19(3): 327-344.
- Justino, P., & Litchfield, J. (2004). *Poverty Dynamics in Rural Vietnam: Winners and Losers During Reform*. Poverty Research Unit Paper. Brighton: University of Sussex.
- Joreskog, K.G., & Sorbom, D. (1996). *LISREL 8: User's reference guide*. Chicago: Scientific Software International.
- Khana, S., Murray, P, R., & Barnes, E, G. (2002). A Structural Equation Model of the Effect of Poverty and Unemployment on Alcohol Abuse. *Addictive Behaviors*, 27(2002), 405–423.
- Klasen, S. (2008). Economic Growth and Poverty Reduction: Measurement Issues using income and non-income indicators. *World Development*, 36 (3): 420–445.
- Kraay, A. (2006). When is growth pro-poor. Evidence from a panel of countries. *Journal of Development Economics*, 80(2). 198–227.
- Robson, W, A. (1953). *Local Government in Encyclopedia of Social Science*, Vol.Z. New York: The Macmillan company. Robson
- Vanhove, N. (1999). *Regional Policy: A European approach* (3rd ed.). Ashgate: Aldershot.
- World Bank. (2008). *World Development Report 2008: Agriculture for Development*. Washington D. C., The World Bank.
- Yaqub, S. (2000). *Poverty Dynamics in Developing Countries*. Development Bibliography 16. Brighton: Institute of Development Studies.